

GAZETKA SZKOLNA

Wydawana przy Zespole Szkół Podstawowych
im. 25 Pułku Ułanów Wielkopolskich w Krasnobrodzie
23 września 2001 roku

WYDANIE SPECJALNE - DODATEK HISTORYCZNY

23 września każdego roku obchodzone jest Święto Patrona Szkoły w Krasnobrodzie. Na patrona krasnobrodzkiej szkoły wybrano 25 Pułk Ułanów Wielkopolskich, mający wspaniałą, chwalebna i ciekawą historię. W okresie pokoju, jak na ułanów przystało, pułk kształcił swoje sprawności kawaleryjskie, osiągając sukcesy na arenie międzynarodowej. W czasie kampanii wrześniowej 1939 roku wstąpił się bohaterską postawą. W dniu 23 września 1939 roku 25 Pułk, stanowiący czoło Nowogródzkiej Brygady Kawalerii, wykonał powierzone mu przez dowództwo zadanie: przełamał w Krasnobrodzie opór nieprzyjaciela, wraz z innymi pułkami NBK wyszedł na tyły wroga i zmierzał na południe, kierując się w stronę Węgier. W okresie powojennym ułani z 25 Pułku nie zapomnieli o swej ostatniej szarży. Utrzymywali kontakty z mieszkańcami Krasnobrodu. Dochodziło do wizyt członków Koła Środowiskowego 25 Pułku Ułanów Wielkopolskich w naszym mieście. Na spotkania z władzami Krasnobrodu oraz z młodzieżą szkolną przyjeżdżali nie tylko byli żołnierze pułku, ale również ich dzieci i wnuki. Tak jest do dzisiaj. Corocznie mieszkańcy Krasnobrodu, dzieci, młodzież i nauczyciele ZSP w rocznicę bitwy pod Krasnobrodem mają możliwość goszczenia w czasie obchodów Święta Patrona Szkoły ułanów i ich rodziny. Bezsprzecznie ma to olbrzymi wpływ na integrację i działalność szkoły oraz środowiska lokalnego. Dzięki różnorodnym działaniom podejmowanym przez społeczność szkolną pod kierunkiem kolejnych dyrektorów udało się zbudować piękne tradycje i ukształtować w młodzieży szkolnej postawy patriotyczne. Święto Patrona Szkoły będzie obchodzone w bieżącym roku jak i, mamy nadzieję, w latach następnych, by kultywować wielowiekowe tradycje oręża polskiego, a także by kształtować pożądane postawy dzieci i młodzieży na wzór godnych naśladowania patronów szkoły.

Grażyna Nowosad

Święto Patrona Szkoły

W bieżącym roku szkolnym obchody Święta Patrona Szkoły Zespołu Szkół Podstawowych im. 25 Pułku Ułanów Wielkopolskich w Krasnobrodzie będą miały miejsce w dniach 17 – 29 września 2001 roku. Na uroczystości i imprezy z okazji Święta Patrona serdecznie zapraszamy uczniów, rodziców, władze miejsko – gminne, a także wszystkich chętnych mieszkańców Krasnobrodu i okolic.

HARMONOGRAM OBCHODÓW

- 17 – 19. 09. 2001 – zwiedzanie Szkolnej Izby Pamięci i Tradycji przez uczniów ZSP Krasnobród
20. 09. 2001 – II Wielobój Ułański (biegi przełajowe dla klas I – VI)
20. 09. 2001 – pokaz karate
23. 09. 2001 – zebranie założycielskie Koła 25 Pułku Ułanów Wielkopolskich
24. 09. 2001 – główny dzień obchodów
1. Przemarsz do Sanktuarium Nawiedzenia NMP w Krasnobrodzie
 2. Uroczysta Msza Święta
 3. Przemarsz na cmentarz pod Pomnik Żołnierzy Września 1939 roku
 - ∞ apel poległych
 - ∞ składanie wiązanek i wieńców
 4. Akademia w szkole
 - ∞ odświeżenie nowego Kącika Patrona Szkoły
 - ∞ ślubowanie pierwszoklasistów

- ∞ część artystyczna w wykonaniu uczniów klas III
- ∞ uroczysty obiad w stołówce szkolnej dla zaproszonych gości
5. Zwiedzanie placówki przez zaproszonych gości
 - ∞ sale lekcyjne
 - ∞ Oddział Dzieci Specjalnej Troski
 - ∞ wystawa dotycząca wojsk Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie
 - ∞ Szkolna Izba Pamięci i Tradycji
6. Oferta dla uczniów – przejażdżki konne organizowane przez członków Roztoczańskiej Straży Ochrony Przyrody
7. Ognisko ułańskie
25. 09. 2001 – zwiedzanie wystawy pana J. Partyki
 - ∞ 8:00–9:30 – Zespół Szkół Podstawowych
 - ∞ 9:30–11:00 – Zespół Szkół Ogólnokształcących
 - ∞ 11:00 – 13:00 – placówki oświatowe z terenu gminy Krasnobród
29. 09. 2001 – dyskoteka szkolna

Opracowanie:

Dyrekcja ZSP Krasnobród

25 Pułk Ułanów Wielkopolskich, którego imię nosi Zespół Szkół Podstawowych w Krasnobrodzie narodził się w toku kampanii 1920r. ze **115 Pułku Ułanów Wielkopolskich**. Nowy numer pułk otrzymał **25 lutego 1921r. w Kaliszu**, skąd przeniesiony został w rejon Nowogródka, a następnie do garnizonu Prużana. 25 Pułk Ułanów Wielkopolskich wchodził w skład Nowogródzkiej Brygady Kawalerii gen. Wł. Andersa.

W pułku - w okresie pokoju - bardzo wysoko postawione było wyszkolenie wojskowe i sporty konne, o czym świadczy zdobycie srebrnego medalu na olimpiadzie w Berlinie w 1936r. przez por. H. Roycewicza. Specjalnością pułku była pokazowa szermierka. Nie mniej barwną imprezą był bieg myśliwski corocznie odbywany w dniu św. Huberta.

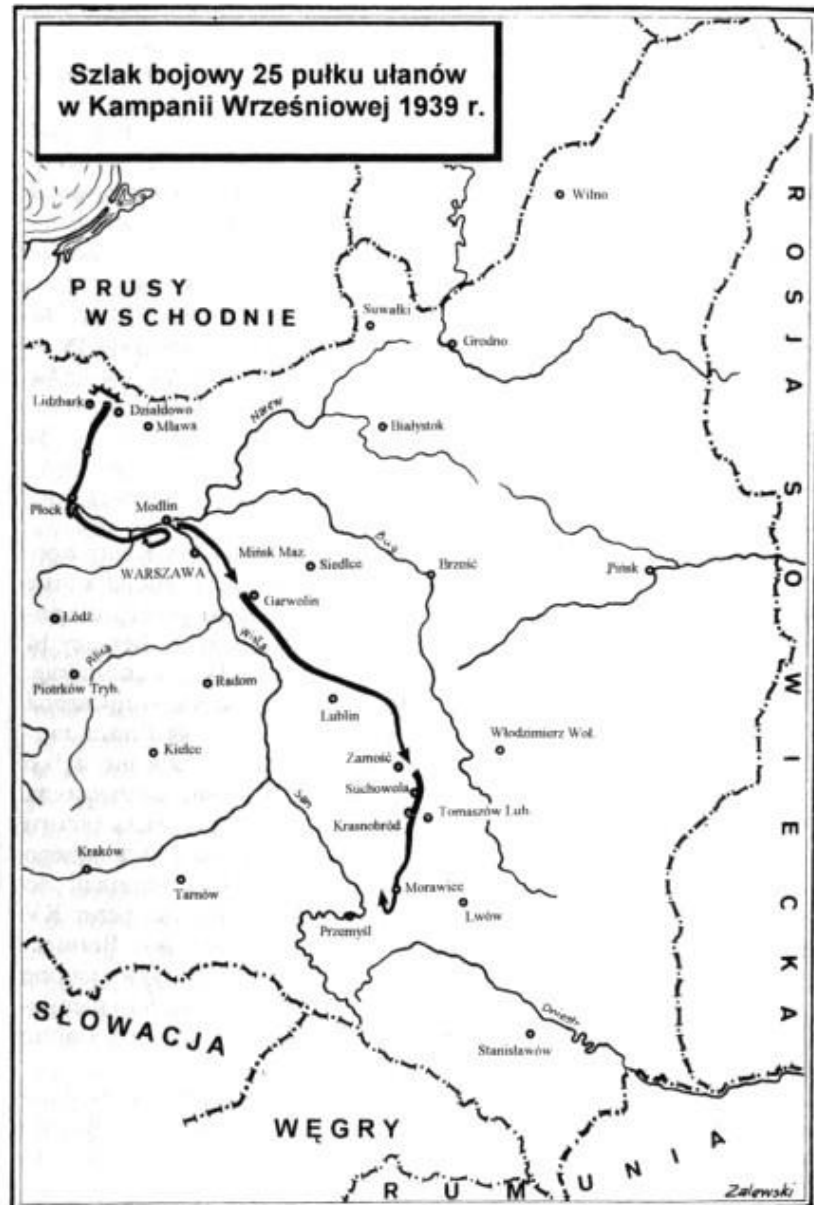
23 marca 1939r. ułani zostali przetrzuceni z Prużany pod pruską granicę, by - wraz z innymi pułkami NBK - bronić odcinka polskiej granicy oraz osłaniać Działdowo i Lidzbark. Rankiem **1 września 1939r.** rozpoczęły się zacięte i krwawe walki. Mimo dużych strat 25 Pułk w tym dniu utrzymał swoje pozycje. Gdy **3 września 1939r.** w rejonie Mławy przełamana została obrona Armii Modlin, Nowogródzka Brygada otrzymała rozkaz opuszczenia zajmowanych pozycji. Cołające się oddziały kawalerii w ciągłych walkach z wojskami niemieckimi dotarły pod Warszawę. **13 września** uderzyły na zajęty przez wroga Mińsk Mazowiecki. W walce na bagnety 25 Pułk zdobył Grzybownik, Siennicę oraz Kołbiel. Po przebicciu się przez Garwolin, Ryki, Baranów, Lubartów, Rejowiec dotarł do Grabowca. Tu stoczył kolejną bitwę. Przed świtem **23 września 1939r.** 25 Pułk Ułanów Wlk. pod dowództwem **plk. B. Stachlewskiego** otrzymał rozkaz natarcia na Krasnobród w celu otwarcia brygadzie drogi do Majdanu Sopockiego. Oto relacja uczestnika tej bitwy **por. K. Mikołajewskiego**: *Drugi szwadron pod dowództwem rotmistrza H. Roycewicza zniósł ubezpieczenia niemieckie na zachodnim skraju Krasnobrodu i złamał opór nieprzyjaciela, wybijając granatami obsługę karabinów maszynowych oraz likwidując całkowicie broniące się oddziały niemieckie. W tym samym czasie*

Historia 25 Pułku Ułanów W

*Osmaleni wiatrem dymem, lecz walczyli szczerze.
To 25 Pułk Ułanów, nasi bohaterzy.*
(Feliksa Lewandowska)

pierwszy szwadron pod dowództwem por. T. Gerleckiego, idący w straży przedniej pułku napotkał na swej drodze szwadron wschodniopruskich kawalerzystów. Porucznik T. Gerlecki wydał rozkaz szarży na kawalerię niemiecką. Impet polskiego natarcia był tak gwałtowny, że spowodował ucieczkę nieprzyjaciela w kierunku

pobliskiego klasztoru. Polscy żołnierze, którzy przybyli za nieprzyjacielem, uwolnili z klasztoru jeńców z 73 Pułku Piechoty ze Śląska oraz szpital polski, który się tam znajdował. Była to zwycięska, ostatnia szarża ułanów w wojnie obronnej 1939 roku. W bitwie tej poległo wielu ułanów, m.in. por. T. Gerlecki i ppor. M. Śrutka.

ia Nielkopolskich

Po wiktorii krasnobrodzkiej Pułk wraz z NBK poszedł dalej ku granicy węgierskiej. Całe zgrupowanie generała W. Andersa otoczone przez przeważające siły wroga zostało **rozbite 27 IX 1939 roku**. Tak wspomina ostatni dzień istnienia 25 Pułku Ułanów **ppor. J. Estkowski**: *Pułkownik Stachlewski próbował nas wyprowadzić kilkakrotnie. Próby te kończyły się niepowodzeniem.(...) w wybranym i wykopanym miejscu umieszczony został sztandar. Pułkownik pożegnał się z ulanami i podał do wiadomości, że rozwiązuje pułk.* 25 Pułk Ułanów Wielkopolskich odtworzony został w **Maglie** we Włoszech jako pułk pancerno – motorowy w składzie 5 Kresowej Dywizji Piechoty w 2 Korpusie, ale nie brał już udziału w walkach. Za wybitne osiągnięcia w walce w czasie II wojny światowej Pułk został odznaczony **Krzyżem Kawalerskim Virtuti Militari**. Podczas Święta Pułkowego, które odbyło się **28 września 1980** w kościele Świętej Anny **ksiądz W. Andrzejewski** – syn oficera pułku – zwrócił się do ulanów tymi słowami: *Jesteście znakiem podniesionych głów. Jesteście znakiem dla wszystkich młodych, którzy nie wiedzą, że można przeżyć życie, patrząc wszystkim uciecwie prosto w oczy. Nawet wtedy, kiedy grozi śmierć. Może dlatego, że nie mieliście spuszczonej ze wstydem głów. Dzisiaj, chociaż macie przygarbione plecy, ale macie podniesione głowy, Bóg wam za to zapłaci!*

Celina Lalik
nauczyciel historii
w ZSP Krasnobród

Na zdjęciach:

U góry – Sztandar pułku

Poniżej –)dznaka pułkowa

– Pułkownik Bogdan Stachlewski, dowódca 25 Pułku w latach 1937-39

SŁOWNICZEK

nie tylko dla ucznia ZSP Krasnobród

BRYGADA - związek taktyczny składający się z 3-4 pułków lub batalionów, samodzielny lub wchodzący w skład dywizji

CZAKO ULAŃSKIE - wysoka sztywna czapka z płaskim denkiem, będąca zwykle częścią umundurowania

KAWALERIA - wojsko walczące konno; jazda

LAMPASY - pasy kolorowego sukna naszyte wzdłuż zewnętrznego szwu spodni

LANCA - broń kawalerii, składająca się z długiego drzewca i osadzonego na końcu metalowego grotu

OSTROGI - kabłąki metalowe z kołcem lub zębatym kołkiem, gwiazdką itp. przypinane do butów, ułatwiające jeźdźcom prowadzenie konia, głównie przyspieszenie jego biegu

PULK - samodzielna jednostka organizacyjna, składająca się ze sztabu, 3-5 batalionów i pododdziałów specjalnych, wchodząca w skład brygady, dywizji

ROGATYWKA - polska wojskowa czapka z daszkiem i kwadratowym denkiem

ROTMISTRZ - stopień oficerski w kawalerii; oficer mający ten stopień

SZARŻA - ostre natarcie kawalerii; atak

SZWADRON - pododdział kawalerii

SZWOLEŻER - żołnierz lekkiej kawalerii

ULAN - żołnierz lekkiej kawalerii (uzbrojonej w lance i szable, później w karabinki), utworzonej w XVIII wieku i istniejącej do II wojny światowej

ŻURAWIEJKI - dowcipne, satyryczne kuplety opiewające pułki jazdy polskiej

Opracowała
Grażyna Nowosad

Czy znasz żurawiejki?

Żurawiejki to żartobliwe, często frywolne przyśpiewki ulańskie. Opiewały wszystkie pułki polskiej jazdy. Melodia jak i forma została przejęta od rosyjskiej kawalerii, przypomina więc rosyjskie „żurawli”. Żurawiejki śpiewano podczas uroczystości, zabaw żołnierskich, aktualizując i uzupełniając ich treść w zależności od okoliczności. Ułani musieli znać wszystkie strofy tychże żurawiejek. Przytaczam kilka z nich.

*Prawda to od wieków znana,
Nie masz pana nad ulana.*

*Kto w kieliszku koi troski?
To ulanów pułk grochowski.
Lance do boju, szable w dłoń!
Hitlerowca goń, goń, goń!*

- o 2 Pułku Ułanów Grochowskich im.
Generała Dwernickiego

*Dzieci Marsa i Wenery
To ulanów liczba cztery.*

- o 4 Pułku Ułanów Zaniemeńskich

*Jedzie ulan z dziesiątego,
Wyją psy na widok jego.*

- o 10 Pułku Ułanów Litewskich

*Choć otok ma różowy,
Jest to jednak pułk morowy.*

- o 13 pułku Ułanów Wileńskich

*Czy to świta, czy to dnieje,
Siedemnasty dobrze grzeje.*

- o 17 Pułku Ułanów Wielkopolskich im.
Bolesława Chrobrego

*Gdzie koń chudy, ulan tłusty,
To jest pułk dwudziesty szósty.*

- o 26 Pułku Ułanów im. Karola Chodkiewicza

*Dumna mina, pusta głowa,
To są strzelcy z Hrubieszowa.*

- o 2 Pułku Strzelców Konnych

*Mówiąc cicho między nami,
Strzelcy nie są ulanami.
Jedzą mięso bez widelców
Wszystkie pułki konnych strzelców.
Jajecznicą ze szczypiórkim
Jest dla konnych strzelców wzorkiem.
- o pułkach strzelców konnych.*

O 25 Pułku Ułanów Wielkopolskich ułożono następujące żurawiejki:
*Wielkopolskich miano dano, na Polesie
ich wysłano.*

*Wielkopolskim się mianuje, a w Prużanie
pokutuje.*

*Powycierał wszystkie kąty sławny pułk
dwudziesty piąty.*

*W Wilnie pańskim się mianuje, a w Prużanie
pokutuje.*

*Poleszuki, chłopcy, pany, to prużańskie
są ulany.*

Wybór i opracowanie
Grażyna Nowosad

Dziękujemy Dyrekcji Zespołu Szkół Podstawowych w Krasnobrodzie za udostępnienie wszelkich potrzebnych materiałów.

Skład zespołu redagującego *Dodatek Historyczny* do *Gazetki Szkolnej* i *Gazety Krasnobrodzkiej*: Grażyna Nowosad - opiekunka Koła Dziennikarskiego w ZSP Krasnobród, nauczyciel języka polskiego; Celina Lalik - nauczyciel historii; Zbigniew Gąbka - nauczyciel informatyki.